

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การผลิตวารสารทางการทหารในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวารสารทางการทหารที่จัดพิมพ์และเผยแพร่ในประเทศไทย ในด้านแหล่งผลิต วัตถุประสงค์ในการผลิต ประเภทของวารสาร กำหนดออก เนื้อหาวิชา กลุ่มผู้ใช้เป้าหมาย และวิธีการเผยแพร่ ตลอดจนศึกษาแหล่งผลิตวารสารทางการทหาร ในด้านการดำเนินการผลิต และปัญหาในการดำเนินการผลิต

การวิจัยครั้งนี้มีสมมุติฐาน 4 ประการ คือ

1. วารสารทางการทหารส่วนใหญ่ผลิตโดยหน่วยงานราชการ
2. วารสารทางการทหารที่ผลิตส่วนใหญ่เป็นวารสารกึ่งวิชาการ มีกลุ่มผู้ใช้เป้าหมาย คือ กลุ่มข้าราชการทหาร และมีเนื้อหา เกี่ยวกับการทหารทั่วไป
3. วารสารส่วนใหญ่เผยแพร่โดยวิธีการแจกเป็นอภินันทนาการ
4. ปัญหาในการผลิตวารสารทางการทหารส่วนใหญ่คือ การขาดแคลนผู้เขียนบทความ

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลวารสารทางการทหารที่มีเผยแพร่อยู่ในห้องสมุดสังกัดกระทรวงกลาโหม ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร และหอสมุดแห่งชาติ จำนวนทั้งสิ้น 25 แห่ง รวบรวมรายชื่อวารสารทางการทหารเพื่อนำมาวิเคราะห์ได้รวมทั้งสิ้น 110 ชื่อ และได้บันทึกรายละเอียดของวารสารแต่ละชื่อลงในแบบบันทึกข้อมูล
2. ส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้ผลิตวารสารทางการทหาร ซึ่งได้แก่ บรรณาธิการวารสารที่ได้จากการรวบรวมและวิเคราะห์วารสารทางการทหารในขั้นตอนที่ 1 จำนวน 110 ชื่อ โดยได้สอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการผลิตวารสาร ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตวารสารทางการทหาร และได้รับแบบสอบถามคืนจากผู้ผลิตวารสาร 88 ชื่อ

ผลการวิจัยสรุปและอภิปรายได้ดังนี้

วารสารทางการทหารที่จัดพิมพ์เผยแพร่ในประเทศไทย

1. หน่วยงานผู้ผลิตวารสารทางการทหารและจำนวนวารสารที่ผลิต

จากการวิเคราะห์วารสารทางการทหารที่เผยแพร่อยู่ในห้องสมุดสังกัดกระทรวงกลาโหม ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร และหอสมุดแห่งชาติ จำนวน 25 แห่ง พบว่า มีวารสารทางการทหาร จำนวนทั้งสิ้น 110 ชื่อ ผลิตโดยหน่วยงานต่าง ๆ 84 แห่ง เป็นวารสารที่ผลิตโดยหน่วยงานภาครัฐบาลมากที่สุด 103 ชื่อ จากหน่วยงาน 77 แห่ง รองลงมาผลิตโดยหน่วยงานภาคเอกชน 4 ชื่อ จากหน่วยงาน 4 แห่ง และผลิตโดยสมาคมหรือองค์การทางทหาร 3 ชื่อ จากหน่วยงาน 3 แห่ง

สำหรับหน่วยงานภาครัฐบาลที่ผลิตวารสารทางการทหาร พบว่าหน่วยงานราชการ เป็นกลุ่มผู้ผลิตวารสารทางการทหารกลุ่มใหญ่ที่สุดเพียงกลุ่มเดียว มีหน่วยงานผู้ผลิตวารสาร จำนวน 77 แห่ง ผลิตวารสารทางการทหาร 103 ชื่อ

หน่วยงานภาคเอกชนที่ผลิตวารสารทางการทหาร พบว่า มีจำนวน 4 แห่ง ผลิตวารสาร 4 ชื่อ เป็นสำนักพิมพ์ 2 แห่ง และมูลนิธิ 2 แห่ง ผลิตวารสาร 2 ชื่อเท่ากัน

จากการที่ผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานราชการเป็นหน่วยงานที่ผลิตวารสารมากที่สุด เป็นเพราะกิจการของทหารดำเนินการโดยหน่วยราชการหรือกองทัพไทยเป็นหลัก และมีหน้าที่ที่จะต้องพัฒนาความรู้ความสามารถและเพิ่มพูนประสบการณ์ของกำลังพลในหน่วยงาน รวมทั้งมีหน้าที่ที่จะต้องเผยแพร่วิทยาการทหารในสาขาวิชาต่าง ๆ เสนอความก้าวหน้าในกิจการทหาร และผลงานวิจัยในวงการทหาร ให้แก่หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในวงการทหาร นักวิชาการ และผู้สนใจทั่วไป ผลการวิจัยจึงพบว่าวารสารทางการทหารเกือบทั้งหมดผลิตโดยหน่วยงานราชการ

ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่กำหนดไว้ว่า วารสารทางการทหารส่วนใหญ่ผลิตโดยหน่วยงานราชการ

นอกจากนั้นยังพบว่าผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มารศรี ศิวรักษ์ (2518) ัญญา รัตนกนกพร (2537) และสุสิทธิ์ ช่วยชูวงศ์ (2540) ที่พบว่า วารสารสาขาสังคมศาสตร์ วารสารทางการเกษตร และวารสารสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ส่วนใหญ่ผลิตโดยหน่วยงานราชการ

2. วัตถุประสงค์ในการผลิตวารสารทางการทหาร

ในด้านวัตถุประสงค์ในการผลิตวารสารพบว่า วารสารทางการทหารมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ ความรู้ทางวิชาการมากที่สุด 91 ชื่อ รองลงมาคือ เพื่อประชาสัมพันธ์ผลงาน

กิจกรรม และเสนอข่าวความเคลื่อนไหวของหน่วยงาน 69 ชื่อ เพื่อเป็นสื่อกลางความสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ภายในหน่วยงาน ระหว่างหน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้อง ในวงการทหาร 58 ชื่อ และน้อยที่สุด 1 ชื่อ เพื่อส่งเสริมความรู้และวิชาชีพสำหรับทหารกองประจำการ และเพื่อเผยแพร่เกียรติภูมิและรักษาเอกลักษณ์ของหน่วยงาน

เมื่อพิจารณาตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิตพบว่า วารสารส่วนใหญ่ที่ผลิตโดยหน่วยงานราชการ และวารสารทุกชื่อของสมาคมหรือองค์การทางการทหาร มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ วารสารที่ผลิตโดยมูลนิธิ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ และเพื่อประชาสัมพันธ์ผลงาน กิจกรรมและเสนอข่าวความเคลื่อนไหวของหน่วยงาน จำนวนเท่ากัน ส่วนสำนักพิมพ์มีวัตถุประสงค์ในการผลิตวารสาร เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ และเพื่อรายงานสถานการณ์ความเคลื่อนไหวและข่าวสารทางการทหาร จำนวนเท่ากัน

ผลการวิจัยที่พบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มารศรี ศิวรักษ์ (2518) ัญญา รัตนกนกพร (2537) และศุภิสพร ช่วยชูวงศ์ (2540) ที่พบว่าวารสารสาขาสังคมศาสตร์ วารสารทางการเกษตร และวารสารสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ พรรณพิมล กุลบุญ และชลธิชา สุทธินิรันดร์กุล (2525) ที่พบว่า วารสารวิชาการที่จัดพิมพ์โดยคณะต่าง ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการ และผลงานวิจัย

8. ประเภทของวารสารทางการทหาร

วารสารทางการทหารที่ผลิตเป็นวารสารกึ่งวิชาการมากที่สุด จำนวน 68 ชื่อ รองลงมาคือ วารสารวิชาการ จำนวน 18 ชื่อ วารสารประชาสัมพันธ์ จำนวน 10 ชื่อ และน้อยที่สุดคือ หนังสือพิมพ์ จำนวน 5 ชื่อ

เมื่อพิจารณาประเภทของวารสาร ตามหน่วยงานผู้ผลิตพบว่า หน่วยงานราชการผลิตวารสารกึ่งวิชาการมากที่สุด สำนักพิมพ์ผลิตวารสารกึ่งวิชาการและวารสารข่าวประเภทละ 1 ชื่อ มูลนิธิผลิตวารสารกึ่งวิชาการและวารสารประชาสัมพันธ์ประเภทละ 1 ชื่อ และสมาคมหรือองค์การทางการทหารผลิตวารสารวิชาการ วารสารกึ่งวิชาการ และหนังสือพิมพ์อย่างละ 1 ชื่อ

ผลการวิจัยในด้านประเภทของวารสาร สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่กำหนดไว้ว่า วารสารทางการทหารที่ผลิตส่วนใหญ่เป็นวารสารกึ่งวิชาการ

ผลการวิจัยดังกล่าว แตกต่างจากผลการวิจัยของ ฌ็องญา รัตนกนกพร (2537) ที่พบว่าวารสารทางการเกษตรที่ผลิต เป็นวารสารวิชาการมากที่สุด และผลการวิจัยของ สุทธิพร ช่วยชูวงศ์ (2540) ที่พบว่า วารสารสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพที่ผลิตเป็นวารสารวิจัยมากที่สุด

การที่ผลการวิจัยพบว่า วารสารทางการทหารส่วนใหญ่ เป็นวารสารกึ่งวิชาการ อาจเนื่องจากว่า วารสารทางการทหารส่วนใหญ่มุ่งผลิตเพื่อข้าราชการทหาร ซึ่งมีหลายระดับตั้งแต่ นายทหารชั้นประทวนจนถึงนายทหารชั้นสัญญาบัตร และกลุ่มผู้ใช้เป้าหมายรองลงมาคือ กลุ่มประชาชนทั่วไป การที่ผู้อ่านมีหลายระดับเช่นนี้ ทำให้การเสนอเนื้อหาของวารสารต้องทำในลักษณะที่จะเข้าถึงผู้อ่านได้ทั่วถึงทุกระดับ ซึ่งวารสารกึ่งวิชาการจะตอบสนองในจุดนี้ได้ เพราะมีทั้งเนื้อหาที่ให้สาระความรู้ และในขณะเดียวกันการนำเสนอก็ไม่เป็นทางการมากนัก

4. กำหนดออกของวารสารทางการทหาร ปีแรกที่ออกและภาษาที่พิมพ์

ในด้านกำหนดออกของวารสารทางการทหาร พบว่า มีกำหนดออกรายสามเดือนมากที่สุด 39 ชื่อ รองลงมาคือ รายเดือน 33 ชื่อ รายสัปดาห์ 16 ชื่อ และน้อยที่สุดรายสัปดาห์ 2 ชื่อ

เมื่อพิจารณาตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิตพบว่า หน่วยงานราชการผลิตวารสารรายสามเดือนมากที่สุด สำนักพิมพ์ผลิตวารสารรายสัปดาห์และรายเดือน รายละ 1 ชื่อ มูลนิธิผลิตวารสารรายเดือนและรายอื่น ๆ (กำหนดออกปีละสามฉบับตามวาระพิเศษ) รายละ 1 ชื่อ ส่วนสมาคมหรือองค์การทางการทหารผลิตวารสารรายเดือน รายสามเดือนและรายหกเดือน รายละ 1 ชื่อ

การที่วารสารทางการทหารส่วนใหญ่ มีกำหนดออกรายสามเดือนอาจเป็นเพราะผู้รับผิดชอบในการจัดทำวารสารมีจำนวนไม่เพียงพอ ซึ่งจากผลการวิจัยในด้านจำนวนบุคลากรในกองบรรณาธิการ พบว่า หน่วยงานที่ผลิตวารสารทางการทหารส่วนใหญ่มีจำนวนบุคลากรในกองบรรณาธิการ 4 - 6 คน และส่วนใหญ่มีเฉพาะกองบรรณาธิการรับผิดชอบในการผลิตทั้งหมด รวมทั้งการจำหน่าย ทำให้บุคลากรในกองบรรณาธิการมีภาระรับผิดชอบมาก จึงไม่สามารถออกวารสารได้ถี่กว่านั้น นอกจากนั้นวารสารทางการทหารส่วนใหญ่ผลิตโดยหน่วยงานราชการซึ่งไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า จึงไม่จำเป็นต้องมีกำหนดออกเหมือนกับวารสารที่ผลิตโดยสำนักพิมพ์ ซึ่งทำเพื่อการค้าและการจำหน่ายวารสาร

ผลการวิจัยดังกล่าวพบว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรรณทิมล กุลบุญ และชลธิชา สุทธินิรันดร์กุล (2525) ฌ็องญา รัตนกนกพร (2537) และ สุทธิพร ช่วยชูวงศ์

(2540) ที่พบว่า วารสารวิชาการที่จัดพิมพ์โดยคณะต่าง ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วารสารทางการเกษตร และวารสารสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีกำหนดออกรายสามเดือนมากที่สุด

สำหรับปีที่เริ่มต้นออกของวารสารทางการทหาร พบว่า วารสารทางการทหารส่วนใหญ่เริ่มต้นผลิตในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา (ช่วงปี 2529-2539) มีจำนวน 70 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 63.64 ของจำนวนวารสารทางการทหารทั้งหมด โดยเป็นวารสารที่ผลิตในช่วงปี 2530-2539 มากที่สุด 48 ชื่อ ผลการวิจัยนี้พบว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ัญญา รัตนกนกพร (2537) ซึ่งพบว่า วารสารทางการเกษตรเริ่มต้นออกในช่วงปี 2520-2527 มากที่สุด และผลการวิจัยของ สุทธิพร ชั่วชวงค์ (2540) ซึ่งพบว่า วารสารสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพส่วนใหญ่ผลิตในระยะ 20 ปีที่ผ่านมา คือในช่วงปี 2520-2539

5. เนื้อหาวิชาของวารสารทางการทหาร

ในด้านเนื้อหาวิชาของวารสารทางการทหาร ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเนื้อหาทางการทหาร 10 สาขาวิชา และกลุ่มเนื้อหาอื่น ๆ 4 สาขาวิชา พบว่า ในกลุ่มเนื้อหาทางการทหาร วารสารจำนวนมากที่สุด 79 ชื่อ เสนอเนื้อหาทางวิชาการทหารทั่วไป รองลงมา 50 ชื่อ เสนอเนื้อหากิจการพิเศษ จำนวน 48 ชื่อ เสนอเนื้อหาการยุทธการ และน้อยที่สุดคือ 4 ชื่อ เสนอเนื้อหาการกำลังพล สำหรับกลุ่มเนื้อหาอื่น ๆ พบว่า วารสารจำนวนมากที่สุด 85 ชื่อ เสนอเนื้อหาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รองลงมา 70 ชื่อ เสนอเนื้อหาความรู้ทั่วไป จำนวน 43 ชื่อ เสนอเนื้อหาสังคมศาสตร์ และน้อยที่สุด 28 ชื่อ เสนอเนื้อหากีฬาและบันเทิง

นอกจากนี้ยังพบว่า วารสารส่วนใหญ่ 24 ชื่อ เสนอเนื้อหา 5 สาขาวิชา รองลงมา 17 ชื่อ เสนอเนื้อหา 2 สาขาวิชา จำนวน 15 ชื่อ เสนอเนื้อหา 3 สาขาวิชา และน้อยที่สุดคือ 1 ชื่อ เสนอเนื้อหาทุกสาขาวิชา

เมื่อพิจารณาตามประเภทของหน่วยงานที่ผลิต พบว่า ในกลุ่มเนื้อหาทางการทหาร หน่วยงานราชการผลิตวารสารในเนื้อหาการทหารทั่วไปมากที่สุด สยามหรือองค์การทางการทหารผลิตวารสารในเนื้อหาการทหารทั่วไป กิจการพลเรือน และความมั่นคงแห่งชาติมากที่สุด ส่วนสำนักพิมพ์ผลิตวารสารในเนื้อหาการทหารทั่วไป การข่าว และการยุทธการ เนื้อหาละ 1 ชื่อเท่ากัน และมูลนิธิผลิตวารสารในเนื้อหาการทหารทั่วไป การยุทธการ และกิจการพิเศษ เนื้อหาละ 1 ชื่อเท่ากัน สำหรับกลุ่มเนื้อหาอื่น ๆ พบว่า หน่วยงานราชการและสยามหรือองค์การทางการทหารผลิตวารสารเนื้อหาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากที่สุด ในขณะที่มูลนิธิผลิตวารสารในเนื้อหาความรู้ทั่วไปและวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เนื้อหาละ 2 ชื่อเท่ากัน ส่วนสำนักพิมพ์ผลิต

วารสารในเนื้อหาความรู้ทั่วไป สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เนื้อหาละ 1 ชื่อ เท่ากัน

ผลการวิจัยในส่วนนี้พบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่กำหนดไว้ว่า วารสารทางการทหารส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทหารทั่วไป

การที่วารสารทางการทหารส่วนใหญ่เสนอเนื้อหาทางการทหารทั่วไป อาจเนื่องมาจาก ขอบเขตเนื้อหาของวารสารทั่วไปมีลักษณะเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป ครอบคลุมเกี่ยวกับการทหารในวงกว้าง ไม่เน้นเนื้อหาเฉพาะในแต่ละสายวิทยาการ และเรื่องการทหารทั่วไปยังถือเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับข้าราชการทหารทุกเหล่า ซึ่งจำเป็นในการปฏิบัติงาน

เมื่อจำแนกเนื้อหาวิชาย่อยภายใต้เนื้อหาวิชาใหญ่ 14 สาขา พบว่า ในเนื้อหาทางการทหาร เนื้อหาวิชาย่อยการศึกษาและการฝึกทางทหาร มีจำนวนมากที่สุด 47 ชื่อ รองลงมาคือ ประวัติศาสตร์การทหาร 43 ชื่อ กำลังรบ 42 ชื่อ น้อยที่สุดคือ เนื้อหาวิชาย่อยเหล่าทหารต่าง ๆ ของกองทัพบก กองทัพอากาศ และเนื้อหาวิชาย่อย ระบบส่งกำลังบำรุงของกองทัพเรือ สาขาวิชาละ 1 ชื่อเท่ากัน สำหรับกลุ่มเนื้อหาอื่น ๆ พบว่า วารสารที่มีเนื้อหาวิชาย่อยเทคโนโลยีทั่วไป มีจำนวนมากที่สุด 51 ชื่อ รองลงมาคือ การแพทย์และการสาธารณสุข 45 ชื่อ สังคมวิทยา 33 ชื่อ และจำนวนน้อยที่สุด 1 ชื่อมีเนื้อหาวิชาย่อย รัฐศาสตร์

6. กลุ่มผู้ใช้เป้าหมายของวารสารทางการทหาร

ในด้านกลุ่มผู้ใช้เป้าหมายของวารสารทางการทหาร พบว่า วารสารทางการทหารส่วนใหญ่มีกลุ่มผู้ใช้เป้าหมาย คือ กลุ่มทหารประจำการ (ข้าราชการทหาร) 109 ชื่อ รองลงมาคือ กลุ่มประชาชนทั่วไป 37 ชื่อ กลุ่มทหารนอกประจำการ 31 ชื่อ และน้อยที่สุด คือ กลุ่มนักศึกษาวิชาการทหาร 11 ชื่อ

เมื่อพิจารณาตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต พบว่าหน่วยงานราชการผลิตวารสารเพื่อทหารประจำการมากที่สุด สำนักพิมพ์ผลิตวารสารทั้ง 2 ชื่อ เพื่อทหารประจำการ ทหารนอกประจำการ นักเรียนทหาร นิสิตนักศึกษา นักเรียน และประชาชนทั่วไป วารสารที่ผลิตโดยมูลนิธิทั้ง 2 ชื่อ ผลิตเพื่อทหารนอกประจำการและประชาชนทั่วไป และวารสารทั้ง 3 ชื่อ ของสมาคมหรือองค์การทางการทหาร มุ่งผลิตเพื่อทหารประจำการและประชาชนทั่วไป

ผลการวิจัยในส่วนนี้ พบว่า สอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อที่ 2 ที่กำหนดไว้ว่า วารสารทางการทหารส่วนใหญ่มีกลุ่มผู้ใช้เป้าหมาย คือ กลุ่มข้าราชการทหาร

ผลการวิจัยดังกล่าวปรากฏว่าแตกต่างจากผลการวิจัยของ ฉัญญา รัตนกนกพร (2537) Cai และ Keefe (1993) ที่พบว่าวารสารทางการเกษตรของประเทศไทยและของประเทศจีน

มีกลุ่มผู้ใช้เป้าหมายคือ นักวิจัย แต่ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุทธิพร ช่วยชูวงศ์ (2540) ในลักษณะที่ว่ากลุ่มผู้ใช้เป้าหมายเป็นบุคคลเฉพาะกลุ่มตรงกับสาขาวิชาของวารสาร กล่าวคือ สุทธิพร ช่วยชูวงศ์ (2540) พบว่า กลุ่มผู้ใช้เป้าหมายของวารสารสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ คือ แพทย์ทั่วไป และแพทย์เฉพาะทาง ในขณะที่กลุ่มผู้ใช้เป้าหมายของวารสารทางการแพทย์ คือ ข้าราชการทหาร

7. วิธีการเผยแพร่วารสารทางการแพทย์

ในด้านวิธีการเผยแพร่วารสารทางการแพทย์ ซึ่งจำแนกเป็น ๔ วิธีคือ การแจกเป็นอภินันทนาการ การบอกรับเป็นสมาชิก การจำหน่ายปลีก และการแลกเปลี่ยนระหว่างหน่วยงาน ผลการวิจัย พบว่า วารสารทางการแพทย์ส่วนใหญ่ 107 ชื่อ เผยแพร่โดยการแจกเป็นอภินันทนาการ รองลงมา 48 ชื่อ เผยแพร่โดยการบอกรับเป็นสมาชิก และน้อยที่สุด 9 ชื่อ เผยแพร่โดยการจำหน่ายปลีก

เมื่อพิจารณาตามประเภทของหน่วยงาน พบว่า วารสารส่วนใหญ่ของหน่วยงานราชการ และวารสารทุกชื่อของมูลนิธิเผยแพร่โดยการแจกเป็นอภินันทนาการ วารสารทุกชื่อของสำนักพิมพ์และสมาคมหรือองค์การทางการแพทย์ เผยแพร่โดยการแจกเป็นอภินันทนาการ และการบอกรับเป็นสมาชิก

ผลการวิจัยนี้พบว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรรณพิมล กุลบุญ และชลธิชา สุทธินิรันดร์กุล (2525) ัญญา รัตนกนกพร (2537) และ สุทธิพร ช่วยชูวงศ์ (2540) ที่พบว่า วารสารวิชาการที่จัดพิมพ์โดยคณะต่าง ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วารสารทางการแพทย์ และวารสารสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ส่วนใหญ่เผยแพร่โดยการแจกเป็นอภินันทนาการ

ผลการวิจัยพบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ที่กำหนดไว้ว่าวารสารทางการแพทย์ส่วนใหญ่เผยแพร่โดยวิธีการแจกเป็นอภินันทนาการ

การที่ผลการวิจัยพบว่า วารสารทางการแพทย์ส่วนใหญ่เผยแพร่โดยการแจกเป็นอภินันทนาการ อาจเนื่องมาจากวารสารส่วนใหญ่ผลิตโดยหน่วยงานราชการซึ่งเป็นหน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไร และเงินทุนในการผลิตส่วนใหญ่เป็นเงินงบประมาณแผ่นดินหรือเงินที่ได้รับ การสนับสนุนเป็นพิเศษ หน่วยงานราชการจึงสามารถผลิตวารสารเพื่อแจกจ่ายเป็นอภินันทนาการเพียงอย่างเดียวหรือเผยแพร่ด้วยวิธีอื่นร่วมด้วยได้

ข้อมูลเกี่ยวกับบรรณาธิการ

1. การศึกษาและสาขาวิชาที่ศึกษาของบรรณาธิการ

จากแบบสอบถามที่ส่งไปยังผู้ผลิตวารสารทางการแพทย์ จำนวน 110 ชื่อ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา และมีคำตอบครบถ้วน สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ จำนวน 88 ชื่อ สรุปได้ว่าผู้ผลิตวารสารทางการแพทย์ที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุดคือ หน่วยงานภาครัฐบาล ซึ่งได้แก่ หน่วยงานราชการ 82 ชื่อ หน่วยงานภาคเอกชน 3 ชื่อ ซึ่งได้แก่ สำนักพิมพ์ 1 ชื่อ และมูลนิธิ 2 ชื่อ และสมาคมหรือองค์กรทางการแพทย์ 3 ชื่อ

ในด้านการศึกษาของบรรณาธิการผู้ผลิตวารสาร พบว่า บรรณาธิการวารสารจำนวนมากที่สุด 57 ราย มีการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมา 20 ราย มีการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 6 ราย มีการศึกษาระดับปริญญาเอก และน้อยที่สุด จำนวน 5 ราย มีการศึกษาดำกว่าปริญญาตรี

เมื่อพิจารณาตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิตวารสาร พบว่า บรรณาธิการวารสารส่วนใหญ่ของหน่วยงานราชการ และบรรณาธิการของสำนักพิมพ์ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ในขณะที่บรรณาธิการวารสารของมูลนิธิ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี 1 ราย และปริญญาโท 1 ราย ส่วนวารสารที่ผลิตโดยสมาคมหรือองค์กรทางการแพทย์ บรรณาธิการมีการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ระดับละ ๑ ราย

สำหรับสาขาวิชาที่ศึกษาของบรรณาธิการมีหลากหลายสาขา โดยสาขาวิชาที่มีจำนวนผู้ตอบมากกว่า 1 ราย ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (25 ราย) วิศวกรรมศาสตร์ (9 ราย) แพทยศาสตร์ (7 ราย) รัฐศาสตร์ (3 ราย) นิติศาสตร์ (3 ราย) ศึกษาศาสตร์ (3 ราย) นิเทศศาสตร์ (2 ราย) พยาบาลศาสตร์ (2 ราย)

การที่บรรณาธิการวารสารมีการศึกษาในสาขาวิชาที่หลากหลาย โดยไม่จำกัดเฉพาะสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตวารสารโดยตรง คือ วารสารศาสตร์และนิเทศศาสตร์ อาจเนื่องจากว่า ในการผลิตวารสารที่มีเนื้อหาวิชาเฉพาะทางการแพทย์ จำเป็นต้องมีบรรณาธิการที่มีความรู้ในวิชาเฉพาะนั้น ๆ เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำ นอกจากนั้นบรรณาธิการส่วนใหญ่ของวารสารทางการแพทย์ มักเป็นผู้บริหารระดับสูงหรือระดับกลางของหน่วย และมีวารสารจำนวน 26 ชื่อที่มีบรรณาธิการซึ่งเป็นโดยตำแหน่ง จึงทำให้สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษามีความหลากหลายดังกล่าว

2. ตำแหน่งในปัจจุบันและระยะเวลาที่รับผิดชอบการผลิต

ในด้านตำแหน่งในปัจจุบันของบรรณาธิการ พบว่า บรรณาธิการของวารสารทางการแพทย์ส่วนใหญ่ มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารระดับสูง หรือระดับกลางของหน่วย ได้แก่ ผู้อำนวยการ (26 ราย) นายทหารประจำกรม (10 ราย) หัวหน้าแผนก (9 ราย) รองผู้อำนวยการ (5 ราย) เสนาธิการ (4 ราย) นายทหารประจำแผนก (4 ราย) ผู้บัญชาการ (3 ราย) หัวหน้ากอง (3 ราย) หัวหน้าฝ่าย (3 ราย) ผู้ช่วยผู้อำนวยการ (2 ราย) อาจารย์ (2 ราย) นายทหารประทักษัมพันธ์ (2 ราย) รองเสนาธิการ (1 ราย) เจ้ากรม (1 ราย) หัวหน้างานการเมืองและมวลชนสัมพันธ์ (1 ราย) หัวหน้าเอกสารถาวรเคลื่อนเรือ (1 ราย) หัวหน้าห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ (1 ราย) หัวหน้าห้องคลอด (1 ราย) นายทหารเทคนิคการแพทย์ (1 ราย) นายทหารควบคุมโรคติดต่อ (1 ราย) อนุศาสนาจารย์ (1 ราย) นักเรียนนายเรือ (1 ราย) และนักเรียนเตรียมทหาร (1 ราย)

ในด้านระยะเวลาที่รับผิดชอบในการผลิตวารสาร พบว่า บรรณาธิการวารสารจำนวนมากที่สุด 34 ชื่อ รับผิดชอบในการผลิตวารสารมาแล้ว 1-2 ปี รองลงมา 25 ชื่อ รับผิดชอบมาแล้ว 3-4 ปี จำนวน 13 ชื่อ รับผิดชอบมาแล้ว 5-6 ปี และน้อยที่สุด 3 ชื่อเท่ากัน รับผิดชอบมาแล้ว 7-8 ปี และมากกว่า 8 ปี

การที่บรรณาธิการวารสารทางการแพทย์ส่วนใหญ่รับผิดชอบในการผลิตวารสารมาแล้วเพียง 1-2 ปี อาจเนื่องจาก บรรณาธิการได้รับการแต่งตั้งโดยตำแหน่ง เมื่อมีการโยกย้ายตำแหน่ง จึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงบรรณาธิการด้วย

การดำเนินการผลิตวารสารทางการแพทย์ในประเทศไทย

1. การกำหนดองค์กร และผู้รับผิดชอบในการผลิต

ในการกำหนดองค์กรที่รับผิดชอบในการผลิต พบว่า ผู้ผลิตวารสารทางการแพทย์จำนวนมากที่สุด 44 ชื่อ มีกองบรรณาธิการรับผิดชอบทั้งการผลิตและการจำหน่าย รองลงมา 29 ชื่อ แบ่งงานออกเป็น 2 ฝ่ายที่สำคัญ คือ กองบรรณาธิการ รับผิดชอบการผลิต และฝ่ายจัดการ รับผิดชอบการโฆษณาและการจัดจำหน่าย จำนวนน้อยที่สุด 14 ชื่อ แบ่งงานออกเป็นหลายฝ่าย เช่น กองบริหาร (นโยบาย, ปกครอง) กองบรรณาธิการ (ผลิต) กองการพิมพ์ (จัดพิมพ์) กองจัดการ (โฆษณา, จำหน่าย) และกองการเงิน (งบประมาณ, รายได้, ค่าใช้จ่าย)

เมื่อพิจารณาการแบ่งองค์กรที่รับผิดชอบในการผลิตตามประเภทของหน่วยงาน ผู้ผลิตพบว่า ผู้ผลิตวารสารจำนวนมากที่สุดของหน่วยงานราชการ และสมาคมหรือองค์กรทางการแพทย์

ทหาร มีกองบรรณาธิการรับผิดชอบทั้งการผลิตและการจำหน่าย ในขณะที่สำนักพิมพ์แบ่งงานออกเป็น ๒ ฝ่ายที่สำคัญคือ กองบรรณาธิการรับผิดชอบการผลิต และฝ่ายจัดการ รับผิดชอบการโฆษณา และการจัดจำหน่าย และมูลนิธิแบ่งงานออกเป็น ๒ ฝ่ายที่สำคัญ 1 ชื่อ และอื่น ๆ (สำนักพิมพ์จัดพิมพ์ให้เป็นอภิธานานการ) 1 ชื่อ

การที่ผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานราชการมีกองบรรณาธิการเพียงหน่วยงานเดียว รับผิดชอบทั้งการผลิตและการจำหน่าย อาจเนื่องจาก ประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรในการจัดทำวารสาร เพราะวารสารทางการทหารส่วนใหญ่ มีจำนวนบุคลากรในกองบรรณาธิการเพียง 4-6 คน หรืออาจเป็นเพราะ วารสารทางการทหารส่วนใหญ่มีกำหนดออกรายสามเดือน จึงไม่ต้องการจำนวนผู้จัดทำมากเท่ากับวารสารรายสัปดาห์หรือรายเดือน

สำหรับการคัดเลือกบรรณาธิการผู้รับผิดชอบในการผลิตวารสาร พบว่า ผู้ผลิตส่วนใหญ่ 55 ชื่อคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความสนใจ และมีประสบการณ์ในการจัดทำหนังสือ รองลงมา 7 ชื่อเท่ากัน คัดเลือกผู้สำเร็จการศึกษาทางด้านวิชาการหนังสือพิมพ์ วารสารศาสตร์ หรือนิตยศาสตร์ และผู้บังคับบัญชากำหนดผู้รับผิดชอบจากผู้ที่ไม่มีการกิจประจำภายในหน่วย สำหรับคำตอบอื่น ๆ พบว่าคำตอบที่มีจำนวนมากว่า 1 มีดังนี้คือ เป็นบรรณาธิการโดยตำแหน่ง (22 ชื่อ) และพิจารณาผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง (2 ชื่อ)

ในด้านจำนวนบุคลากรในกองบรรณาธิการ พบว่า ผู้ผลิตวารสารจำนวนมากที่สุด 29 ชื่อ มีจำนวนบุคลากรในกองบรรณาธิการ 4-6 คน รองลงมา 14 ชื่อเท่ากัน มีจำนวนบุคลากร 7-9 คน และ 10-12 คน และจำนวนน้อยที่สุด 5 ชื่อ มีจำนวนบุคลากร 1-3 คน

ในด้านการเปลี่ยนแปลงนโยบายของวารสาร เมื่อมีการเปลี่ยนบรรณาธิการ พบว่าวารสารจำนวนมากที่สุด 48 ชื่อ ไม่เปลี่ยนแปลงนโยบายเมื่อมีการเปลี่ยนบรรณาธิการ ในขณะที่วารสาร 40 ชื่อ มีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย โดย 38 ชื่อจากจำนวนดังกล่าวเปลี่ยนแปลงนโยบายเป็นบางครั้ง

2. การกำหนดแนวเรื่องเฉพาะ

วารสารทางการทหารจำนวนมากที่สุด 46 ชื่อ มีการกำหนดแนวเรื่องเฉพาะทุกฉบับ รองลงมา 27 ชื่อ มีการกำหนดแนวเรื่องเฉพาะบางฉบับ และน้อยที่สุด 15 ชื่อ ไม่มีการกำหนดแนวเรื่องเฉพาะในแต่ละฉบับ

เมื่อพิจารณาการกำหนดแนวเรื่องเฉพาะตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต พบว่า วารสารส่วนใหญ่ที่ผลิตโดยหน่วยงานราชการ และวารสารที่ผลิตโดยสำนักพิมพ์และมูลนิธิทุกชื่อมีการกำหนดแนวเรื่องเฉพาะทุกฉบับ ในขณะที่วารสารที่ผลิตโดยสมาคมหรือองค์การทางการ

ทหารไม่มีการกำหนดแนวเรื่องเฉพาะ มีการกำหนดแนวเรื่องเฉพาะบางฉบับ และมีการกำหนดแนวเรื่องเฉพาะทุกฉบับ จำนวน 1 ชื่อเท่ากัน

ผลการวิจัยดังกล่าว พบว่า สอดคล้องกับการวิจัยของ ฉัญญา รัตนกนกพร (2537) และ ศุทธิพร ช่วยชูวงศ์ (2540) ที่พบว่า วารสารทางการเกษตรส่วนใหญ่มีการกำหนดแนวเรื่องเฉพาะในแต่ละฉบับ และวารสารสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพส่วนใหญ่มีการกำหนดแนวเรื่องเฉพาะทุกฉบับ

8. การจัดหาบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร

ในด้านการจัดหาบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร พบว่า วารสารทางการทหาร จำนวนมากที่สุด 63 ชื่อ มีบรรณาธิการและเจ้าหน้าที่ในกองบรรณาธิการเขียนเอง รองลงมาในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน 62 ชื่อ ใช้วิธีติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ๆ เขียนเรื่องให้ และน้อยที่สุด 2 ชื่อ ใช้วิธีจัดให้มีการประกวดบทความ เรื่องสั้น บทกลอน หรือการ์ตูน

เมื่อพิจารณาการจัดหาบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิตวารสาร พบว่า วารสารจำนวนมากที่สุดของหน่วยงานราชการ มีบรรณาธิการ และเจ้าหน้าที่ในกองบรรณาธิการเขียนเอง ในขณะที่วารสารของสมาคม หรือองค์การทางการทหารทั้ง 3 ชื่อ ใช้วิธีติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ เขียนเรื่องให้ วารสารของสำนักพิมพ์ ใช้วิธีติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ เขียนเรื่องให้ คัดเลือกบทความจากผู้อ่านหรือผู้สนใจเขียนส่งมา ได้รับเรื่องที่ส่งมาจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอให้ลงเผยแพร่ให้ในวาระพิเศษต่าง ๆ และบรรณาธิการ และเจ้าหน้าที่ในกองบรรณาธิการเขียนเอง สำหรับวารสารของมูลนิธิ ใช้วิธีติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ เขียนเรื่องให้ และบรรณาธิการและเจ้าหน้าที่ในกองบรรณาธิการเขียนเอง

การที่วารสารทางการทหาร มีบรรณาธิการและเจ้าหน้าที่ในกองบรรณาธิการเขียนบทความเอง เพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อาจเป็นเพราะบทความและเรื่องที่ลงในวารสาร เป็นเรื่องเฉพาะทางการทหาร และกิจกรรมทางการทหาร เรื่องเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน และบุคคลบุคลากรในกองบรรณาธิการจึงสามารถเขียนเองได้ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ ฉัญญา รัตนกนกพร (2537) ที่พบว่า วารสารทางการเกษตร ใช้วิธีติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ เขียนเรื่องให้มากที่สุด และแตกต่างจากผลการวิจัยของ ศุทธิพร ช่วยชูวงศ์ (2540) ที่พบว่า วารสารสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ใช้วิธีคัดเลือกบทความจากผู้สนใจเขียนส่งมามากที่สุด

4. การคัดเลือกบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร

ในด้านการคัดเลือกบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารพบว่า วารสารทางการแพทย์ จำนวนสูงสุด 67 ชื่อ มีบรรณาธิการเป็นผู้คัดเลือกบทความ รองลงมา 48 ชื่อ มีบุคลากรในกองบรรณาธิการเป็นผู้คัดเลือก จำนวน 35 ชื่อ มีผู้ช่วยบรรณาธิการ เป็นผู้คัดเลือก น้อยที่สุด 13 ชื่อ มีผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ๆ เป็นผู้คัดเลือก

เมื่อพิจารณาผู้คัดเลือกบทความ ตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต พบว่า วารสารส่วนใหญ่ที่ผลิตโดยหน่วยงานราชการ และวารสารทั้ง 3 ชื่อ ของสมาคมหรือองค์การทางการแพทย์ มีบรรณาธิการเป็นผู้คัดเลือก วารสารที่ผลิตโดยสำนักพิมพ์มีผู้คัดเลือก 5 กลุ่ม คือ บรรณาธิการ ผู้ช่วยบรรณาธิการ บุคลากรในกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ๆ และฝ่ายวิชาการในหน่วยงาน ส่วนวารสารที่ผลิตโดยมูลนิธิทั้ง 2 ชื่อ มีบรรณาธิการ และบุคลากรในกองบรรณาธิการ เป็นผู้คัดเลือก

สำหรับหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกบทความ เพื่อตีพิมพ์ในวารสาร พบว่า วารสารจำนวนมากที่สุด 85 ชื่อ คัดเลือกบทความโดยพิจารณาว่า เนื้อหาสาระของบทความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวารสาร รองลงมา 66 ชื่อ พิจารณาความทันสมัยของเรื่อง 53 ชื่อ พิจารณาว่าเป็นบทความที่ไม่ทำให้เสื่อมเสียศีลธรรม และไม่ขัดต่อกฎหมาย และน้อยที่สุด 16 ชื่อ พิจารณาความต้องการของตลาด

เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์การคัดเลือกบทความ ตามประเภทหน่วยงานผู้ผลิต วารสาร พบว่า วารสารส่วนใหญ่ที่ผลิตโดยหน่วยงานราชการและสมาคมหรือองค์การทางการแพทย์ และวารสารทั้ง 2 ชื่อ ของมูลนิธิ คัดเลือกบทความโดยพิจารณาว่า เนื้อหาสาระของบทความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของวารสาร ในขณะที่วารสารที่ผลิตโดยสำนักพิมพ์คัดเลือกบทความโดยพิจารณาหลักเกณฑ์การคัดเลือกทั้ง 7 ชื่อ

ในด้านการให้สิ่งตอบแทนแก่ผู้เขียนเรื่องลงในวารสาร พบว่า วารสารส่วนใหญ่ 48 ชื่อ มีการให้สิ่งตอบแทนแก่ผู้เขียน วารสารที่เหลืออีก 40 ชื่อ ไม่มีการให้สิ่งตอบแทนแก่ผู้เขียน

ผลการวิจัยส่วนนี้ ต่างไปจากผลการวิจัยของ พรรณพินิต กุลบุญ และ ชลธิชา สุทธินิรันดรกุล (2525) ณีฎฐา รัตนกนกพร (2537) และ สุลิพร ช่วยชูวงศ์ (2540) ที่พบว่า วารสารวิชาการโดยคณะต่าง ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วารสารทางการแพทย์ และวารสารสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ส่วนใหญ่ไม่มีเงินค่าตอบแทนให้แก่ผู้เขียนเรื่อง

เมื่อวิเคราะห์สิ่งตอบแทนที่ผู้เขียนได้รับ พบว่า วารสารส่วนใหญ่ 39 ชื่อ มอบเงินเป็นค่าตอบแทนแก่ผู้เขียน โดยมีอัตราสูงสุดบทความละ 500-1,000 บาท รองลงมาวารสารจำนวน

20 ชื่อให้วารสารเป็นอภิธานการแก่ผู้เขียน โดยมีจำนวนสูงสุดที่ให้คือ 12 ฉบับ วารสารจำนวนน้อยที่สุด 8 ชื่อ ให้ของขวัญหรือของชำร่วยแก่ผู้เขียน นอกจากนี้มีวารสาร 2 ชื่อ ให้สิ่งตอบแทนอื่น ๆ เพิ่มเติมมากกว่า 1 รายการ คือ วารสารทหารราบ และวารสารนาวิกศาสตร์

เมื่อพิจารณาตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิตวารสาร พบว่า วารสารส่วนใหญ่ที่ผลิตโดยหน่วยงานราชการมอบเงินเป็นค่าตอบแทนแก่ผู้เขียน สำหรับวารสารส่วนใหญ่ที่ผลิตโดยสมาคมหรือองค์การทางการทหาร วารสารที่ผลิตโดยสำนักพิมพ์ และวารสารที่ผลิตโดยมูลนิธิมอบเงินเป็นค่าตอบแทนและให้วารสารเป็นอภิธานการแก่ผู้เขียน

5. การตรวจแก้ต้นฉบับ

ในด้านการตรวจแก้ต้นฉบับ วารสารทางการทหารส่วนใหญ่จำนวน 60 ชื่อ ให้บรรณาธิการเป็นผู้ตรวจแก้ รองลงมา 54 ชื่อ ให้นุกลากรในกองบรรณาธิการเป็นผู้ตรวจแก้จำนวน 43 ชื่อ ให้ผู้ช่วยบรรณาธิการเป็นผู้ตรวจแก้ และจำนวนน้อยที่สุด 11 ชื่อ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ๆ เป็นผู้ตรวจแก้

เมื่อพิจารณาการตรวจแก้ต้นฉบับ ตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต พบว่า วารสารส่วนใหญ่ที่ผลิตโดยหน่วยงานราชการ ให้บรรณาธิการเป็นผู้ตรวจแก้ ในขณะที่วารสารที่ผลิตโดยมูลนิธิทั้ง 2 ชื่อ ให้นุกลากรในกองบรรณาธิการเป็นผู้ตรวจแก้ วารสารส่วนใหญ่ของสมาคมหรือองค์การทางการทหารให้ผู้ช่วยบรรณาธิการ เป็นผู้ตรวจแก้

การที่วารสารทางการทหารส่วนใหญ่ ให้บรรณาธิการ เป็นผู้ตรวจแก้ต้นฉบับ อาจเนื่องมาจากวารสารทางการทหารส่วนใหญ่ มีบรรณาธิการเป็นผู้คัดเลือกบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร และโดยปกติแล้ว การตรวจแก้ต้นฉบับ ผู้ตรวจแก้มักเป็นนุกลากรกลุ่มเดียวกับที่ทำหน้าที่คัดเลือกบทความต้นฉบับ ซึ่งได้แก่ บรรณาธิการ ผู้ช่วยบรรณาธิการ หรือนุกลากรในกองบรรณาธิการ นอกจากนั้นแล้วการตรวจแก้ต้นฉบับยังจำเป็นต้องใช้ผู้ที่มีความรู้และมีความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ โดยตรง จึงจะสามารถตรวจแก้ต้นฉบับให้ได้ถูกต้องสมบูรณ์

ในด้านเรื่องที่มีการตรวจสอบแก้ไขในต้นฉบับพบว่า วารสารจำนวนมากที่สุด 82 ชื่อ ตรวจสอบความถูกต้องในเรื่องการสะกดการันต์ วรรคตอน เครื่องหมาย และไวยากรณ์ รองลงมา 67 ชื่อ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ข้อเท็จจริง จำนวน 62 ชื่อ ตรวจสอบการใช้ภาษา และสำนวนการเขียน จำนวนน้อยที่สุด 41 ชื่อ ตรวจสอบปรับบทความให้มีความยาวเหมาะสมกับเนื้อที่ โดยตัดข้อความที่ไม่สำคัญออกไป

เมื่อพิจารณาเรื่องที่มีการตรวจสอบแก้ไขในต้นฉบับตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต พบว่า หน่วยงานราชการส่วนใหญ่ตรวจสอบความถูกต้องในเรื่องการสะกดการันต์ วรรคตอน เครื่องหมาย และไวยากรณ์ ในขณะที่สมาคมหรือองค์การทางการทหารส่วนใหญ่ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ข้อเท็จจริง มุขนิธิตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ข้อเท็จจริง ความถูกต้องในเรื่องการสะกด การันต์ วรรคตอน เครื่องหมาย และไวยากรณ์ ตรวจสอบปรับบทความให้มีความยาวเหมาะสมกับเนื้อที่โดยตัดข้อความที่ไม่สำคัญออกไป ส่วนวารสารที่ผลิตโดยสำนักพิมพ์ มีการตรวจสอบในทุกเรื่อง

ในด้านของผู้รับผิดชอบในการจัดเตรียมวารสารเพื่อจัดพิมพ์ พบว่า วารสารส่วนใหญ่ 63 ชื่อ มีผู้รับผิดชอบ คือ บุคลากรในกองบรรณาธิการ รองลงมา 47 ชื่อ มีบรรณาธิการ เป็นผู้รับผิดชอบ และน้อยที่สุด 18 ชื่อ มีบุคลากรในกองการพิมพ์เป็นผู้รับผิดชอบ

6. การจัดพิมพ์วารสาร

วารสารทางการทหารส่วนใหญ่พิมพ์โดยจ้างโรงพิมพ์ภายนอก 56 ชื่อ และส่วนใหญ่พิมพ์ด้วยระบบออฟเซต 66 ชื่อ เมื่อพิจารณาการจัดพิมพ์วารสารตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิตพบว่าวารสารที่ผลิตโดยหน่วยงานราชการและสมาคมหรือองค์การทางการทหารและวารสารของสำนักพิมพ์ จัดพิมพ์โดยการจ้างโรงพิมพ์ภายนอก และพิมพ์ด้วยระบบออฟเซต ส่วนวารสารของมุขนิธิจัดพิมพ์โดยจ้างโรงพิมพ์ภายนอก และพิมพ์ด้วยระบบออฟเซต 1 ชื่อ และโรงพิมพ์ภายนอกจัดพิมพ์ให้เป็นอภิธานการด้วยระบบเลตเตอร์เพรส 1 ชื่อ

ในด้านการพิสูจน์อักษร วารสารส่วนใหญ่ 68 ชื่อ ให้บุคลากรในกองบรรณาธิการ เป็นผู้พิสูจน์อักษร รองลงมา 39 ชื่อ ให้บรรณาธิการเป็นผู้พิสูจน์อักษร และน้อยที่สุด 7 ชื่อ มีเจ้าหน้าที่พิสูจน์อักษรโดยเฉพาะ

เมื่อพิจารณาการพิสูจน์อักษรตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต พบว่า วารสารส่วนใหญ่ที่ผลิตโดยหน่วยงานราชการ และวารสารที่ผลิตโดยมุขนิธิทั้ง 2 ชื่อ ให้บุคลากรในกองบรรณาธิการเป็นผู้พิสูจน์อักษร วารสารส่วนใหญ่ของสมาคมหรือองค์การทางการทหาร ให้ผู้ช่วยบรรณาธิการและบุคลากรในกองบรรณาธิการ เป็นผู้พิสูจน์อักษร ส่วนวารสารของสำนักพิมพ์ให้ผู้ช่วยบรรณาธิการ บุคลากรในกองบรรณาธิการ บุคลากรในกองการพิมพ์ และผู้เขียนเจ้าของเรื่อง เป็นผู้พิสูจน์อักษร

ในด้านจำนวนพิมพ์ของวารสารทางการทหาร พบว่า วารสารจำนวนมากที่สุด 38 ชื่อ พิมพ์ครั้งละ 1,001-5,000 เล่ม รองลงมา 25 ชื่อ พิมพ์ครั้งละ 30-500 เล่ม และจำนวนน้อยที่สุด 5 ชื่อ มีจำนวนพิมพ์ครั้งละ 10,001-50,000 เล่ม

เมื่อพิจารณาตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต พบว่า วารสารส่วนใหญ่ที่ผลิตโดยหน่วยงานราชการ และสำนักพิมพ์มีจำนวนพิมพ์ครั้งละ 1,001-5,000 เล่ม วารสารของมูลนิธิทั้ง 2 ชื่อ มีจำนวนพิมพ์ครั้งละ 5,001-10,000 เล่ม ในขณะที่วารสารทั้ง 3 ชื่อของสมาคมหรือองค์การทางการทหาร มีจำนวนพิมพ์ครั้งละ 30-500 เล่ม 1,001-5,000 เล่ม และ 10,001-50,000 เล่ม

สำหรับการออกวารสารในรูปแบบอื่น พบว่า วารสารทางการทหารเกือบทั้งหมดไม่มีออกในรูปแบบอื่น มีเพียง 2 ชื่อ คือ วารสารนิตยสารบิน/ภาคพื้น ผลิตในรูปแบบไมโครฟิล์ม หรือแผ่นบันทึกข้อมูลคอมพิวเตอร์ และประกาศชาวเรือ ผลิตออกเป็นแผ่นเอกสารในกรณีที่เป็นเรื่องเร่งด่วน

ในด้านการกำหนดระยะเวลาในการผลิตวารสาร ในแต่ละขั้นตอน พบว่า วารสารทางการทหารส่วนใหญ่ 78 ชื่อ มีการกำหนดระยะเวลาการผลิตในแต่ละขั้นตอน อีก 10 ชื่อ ไม่มีการกำหนดระยะเวลาการผลิตในแต่ละขั้นตอน โดยวารสารส่วนใหญ่ 44 ชื่อ ใช้เวลามากที่สุดในขั้นตอนการจัดหาบทความ รองลงมาจำนวน 31 ชื่อ ใช้เวลามากที่สุดในขั้นตอนการจัดพิมพ์ จำนวนน้อยที่สุด 6 ชื่อ ใช้เวลามากที่สุดในการคัดเลือกบทความ

เมื่อพิจารณาตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต พบว่า วารสารส่วนใหญ่ที่ผลิตโดยหน่วยงานราชการ สมาคมหรือองค์การทางการทหาร และวารสารของสำนักพิมพ์ใช้เวลามากที่สุดในขั้นตอนการจัดหาบทความ ส่วนวารสารที่ผลิตโดยมูลนิธิ ใช้เวลามากที่สุดในขั้นตอนการจัดหาบทความ และขั้นตอนการจัดพิมพ์ขั้นตอนละ 1 ชื่อ

สำหรับระยะเวลาที่ใช้ในการผลิตวารสาร ตั้งแต่การจัดหาบทความจนพิมพ์วารสารออกเป็นรูปเล่ม พบว่า วารสารจำนวนสูงสุด 44 ชื่อ ใช้เวลาผลิต 1-2 เดือน รองลงมา 25 ชื่อ ใช้เวลาผลิต 3-4 เดือน จำนวนน้อยที่สุด 1 ชื่อเท่ากัน ใช้เวลาผลิต 5-6 เดือน คือ วารสารวิทยาศาสตร์ทหารบก (วารสารรายหกเดือน) และใช้เวลาผลิต 1 ปีขึ้นไป คือ วารสารทางวิชาการ (วารสารรายปี)

เมื่อพิจารณาระยะเวลาที่ใช้ในการผลิตวารสารตามประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต พบว่า วารสารส่วนใหญ่ที่ผลิตโดยหน่วยงานราชการ จำนวน 41 ชื่อ ใช้เวลาผลิต 1-2 เดือน รองลงมา 24 ชื่อ ใช้เวลาผลิต 3-4 เดือน จำนวน 13 ชื่อ ใช้เวลาผลิต 2-3 สัปดาห์ และจำนวนน้อยที่สุด 1 ชื่อเท่ากัน ใช้เวลาผลิต 1-7 วัน 5-6 เดือน และ 1 ปีขึ้นไป วารสารที่ผลิตโดยสำนักพิมพ์ ใช้เวลาผลิต 2-3 สัปดาห์ วารสารที่ผลิตโดยมูลนิธิทั้ง ๒ ชื่อ ใช้เวลาผลิต 1-2 เดือน ส่วนวารสารที่ผลิตโดยสมาคมหรือองค์การทางการทหารใช้เวลาผลิต 1-7 วัน 1-2 เดือน และ 3-4 เดือน อย่างละชื่อ

เมื่อวิเคราะห์ระยะเวลาที่ใช้ในการผลิตวารสารตามกำหนดออกของวารสาร พบว่า ระยะเวลาที่ใช้ในการผลิตวารสารมีความสอดคล้องกับกำหนดออก คือ วารสารรายสัปดาห์ใช้เวลาผลิต 1-7 วัน วารสารรายปักษ์ใช้เวลา 2-3 สัปดาห์ สำหรับวารสารรายเดือน รายสองเดือน รายสามเดือน รายหกเดือน และวารสารรายอื่น ๆ (กำหนดออกปีละ 1 ฉบับ 2 ชื่อ และออกสัปดาห์ละ 2 ฉบับ 1 ชื่อ) ส่วนใหญ่ใช้เวลาผลิต 1-2 เดือน ส่วนวารสารรายสี่เดือนส่วนใหญ่ใช้เวลาผลิต 3-4 เดือน

ในด้านการออกวารสาร พบว่า วารสารทางการทหารส่วนใหญ่ 43 ชื่อเท่ากัน ออกตามกำหนด และออกเกินกำหนด มีวารสารเพียง 2 ชื่อ ออกก่อนกำหนด คือ วารสารฟ้าหม่น และวารสารสุรสิงหนาท

สำหรับวารสารทางการทหารที่ออกเกินกำหนดจำนวน 43 ชื่อ พบว่า จำนวนมากที่สุด 20 ชื่อ ออกเกินกำหนด 2-3 สัปดาห์ รองลงมา 12 ชื่อ ออกเกินกำหนด 1-2 เดือน และน้อยที่สุด 1 ชื่อเท่ากัน ออกเกินกำหนด 3-4 เดือน (วารสารธนธิปไตย รายสี่เดือน) ออกเกินกำหนด 5-6 เดือน (จุลสารโรงพยาบาลค่ายวิวัฒน์โยธิน รายสองเดือน) และออกเกินกำหนด 1 ปีขึ้นไป (วารสารทางวิชาการ รายปี)

ปัญหาในการดำเนินการผลิตวารสารทางการทหารและข้อเสนอแนะ

1. ปัญหาในการดำเนินการผลิตวารสารทางการทหาร

ปัญหาในการดำเนินการผลิตวารสารทางการทหาร ได้จำแนกออกเป็น 6 ด้าน คือ ปัญหาการกำหนดผู้รับผิดชอบในการผลิต ปัญหาการจัดหาบทความ ปัญหาการคัดเลือกบทความ ปัญหาการตรวจแก้ต้นฉบับ ปัญหาการจัดพิมพ์ และปัญหาอื่น ๆ ผลการวิจัย พบว่า วารสารทางการทหารส่วนใหญ่ 72 ชื่อ ประสบปัญหาด้านการจัดหาบทความ รองลงมา 71 ชื่อ ประสบปัญหาในด้านอื่น ๆ จำนวน 58 ชื่อเท่ากัน ประสบปัญหาการกำหนดผู้รับผิดชอบในการผลิต และปัญหาการจัดพิมพ์ และจำนวนน้อยที่สุด 48 ชื่อ ประสบปัญหาการตรวจแก้ต้นฉบับ

สำหรับรายละเอียดของปัญหาในแต่ละกลุ่มเฉพาะปัญหาที่มีผู้ตอบจำนวนสูงสุดสองอันดับแรกมีดังนี้

ปัญหาการกำหนดผู้รับผิดชอบในการผลิต ได้แก่ บรรณาธิการได้รับการแต่งตั้งโดยตำแหน่ง ส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ของบรรณาธิการเองมอบหมายให้ผู้อื่นทำแทน 26 ชื่อ และผู้รับผิดชอบในการผลิตขาดความรู้ในการผลิตวารสาร และเนื้อหาของวารสาร 19 ชื่อ

ปัญหาการจัดหาบทความ ได้แก่ ขาดแคลนผู้เขียนบทความ 61 ชื่อ และผู้เขียนส่งต้นฉบับช้า 30 ชื่อ

ปัญหาการคัดเลือกบทความ ได้แก่ ขาดผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญในสาขาช่วยคัดเลือกบทความ 23 ชื่อ และบุคลากรในกองบรรณาธิการไม่มีเวลาในการคัดเลือกบทความ 17 ชื่อ

ปัญหาการตรวจแก้ต้นฉบับ ได้แก่ ผู้ตรวจแก้ต้นฉบับขาดความรู้ความชำนาญในสาขาวิชานั้น ๆ 22 ชื่อ และต้นฉบับที่ได้รับไม่ได้มาตรฐาน ขาดความสมบูรณ์ 12 ชื่อ

ปัญหาการจัดพิมพ์ ได้แก่ การจัดเตรียมวารสารเพื่อจัดพิมพ์ใช้เวลานาน 35 ชื่อ และโรงพิมพ์ส่งงานไม่ตรงตามกำหนดเวลา 21 ชื่อ

ปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ บรรณาธิการมีงานประจำด้านอื่นมาก ไม่มีเวลาพอที่จะทำวารสารได้เต็มที่ 47 ชื่อ และขาดแคลนบุคลากรในการผลิตวารสาร 36 ชื่อ

ผลการวิจัยในส่วนนี้สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 ที่กำหนดไว้ว่า ปัญหาการผลิตวารสารทางการทหารส่วนใหญ่ คือ การขาดแคลนผู้เขียนบทความ

ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ัญญา รัตนกนกพร (2537) ที่พบว่า ปัญหาการขาดแคลนบทความที่จะนำมาลง เป็นปัญหาที่ผู้ผลิตวารสารทางการเกษตรประสบมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุทธิพร ช่วยชูวงศ์ (2540) ที่พบว่า แหล่งผลิตวารสารสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านขาดแคลนบทความที่จะนำมาลง แต่แตกต่างจากผลการวิจัยของ มารศรี ศิวรักษ์ (2518) ที่พบว่า ปัญหาที่สำคัญของการผลิตวารสาร สาขาสังคมศาสตร์คือ ปัญหาขาดแคลนเงินทุนในการผลิต และแตกต่างจากผลการวิจัยของ พรหมพิมล กุลบุญ และ ชลธิชา สุทธินิรันดรกุล (2525) ที่พบว่า ในการผลิตวารสารวิชาการที่จัดพิมพ์โดยคณะต่าง ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัญหาที่วารสารส่วนใหญ่ประสบคือ ปัญหาการเงิน กล่าวคือ ได้รับงบประมาณในการผลิตไม่เพียงพอ ทำให้ต้องหาโฆษณามาลง ซึ่งสร้างความไม่สะดวกให้แก่ผู้จัดทำ รวมทั้งยังแตกต่างจากผลการวิจัยของ Cai และ Keefe (1993) ที่พบว่า ปัญหาในการจัดพิมพ์ที่สำคัญคือ เทคโนโลยีการพิมพ์ล้าสมัย โรงพิมพ์มีคุณภาพต่ำ ใช้เวลาพิมพ์นาน ทำให้ล่าช้า

2. ข้อเสนอแนะในการดำเนินการผลิตวารสารทางการทหาร

สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการผลิตวารสารทางการทหาร พบว่า ข้อเสนอแนะที่มีผู้ตอบตั้งแต่ 10 รายขึ้นไป มีดังนี้

ผู้รับผิดชอบในการผลิตวารสารควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดทำวารสาร (33 ราย) ควรให้ผู้มีความรู้และประสบการณ์เป็นเจ้าของที่ตรวจแก้ต้นฉบับโดยเฉพาะ (24 ราย) ควรประชาสัมพันธ์และขอรับการสนับสนุนจากผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการในแขนงต่าง ๆ ส่งบทความมาตีพิมพ์ในวารสาร (18 ราย) ควรจัดแบ่งองค์กรที่รับผิดชอบในการผลิตให้ชัดเจน และเหมาะสม (16 ราย) ผู้ดำเนินการจัดพิมพ์ควรเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ (16 ราย) ควรให้สิ่งตอบแทนแก่ผู้เขียน (12 ราย) ควรมีคณะทำงานที่มีความรู้หลาย ๆ สาขาช่วยคัดเลือกบทความ ไม่ควรให้บุคคลเพียงคนเดียวเป็นผู้คัดเลือก (11 ราย) ผู้รับผิดชอบต้องมีเวลาทำงานได้เต็มที่ (10 ราย)

การทดสอบสมมุติฐาน

ในการทดสอบสมมุติฐาน 4 ข้อดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานทั้ง 4 ข้อ คือ วารสารทางการทหารส่วนใหญ่ผลิตโดยหน่วยงานราชการ วารสารทางการทหารที่ผลิตส่วนใหญ่เป็นวารสารกึ่งวิชาการ มีกลุ่มผู้ใช้เป้าหมาย คือ กลุ่มข้าราชการทหาร และมีเนื้อหาเกี่ยวกับการทหารทั่วไป วารสารส่วนใหญ่เผยแพร่โดยวิธีการแจกเป็นอภินันทนาการ และปัญหาในการผลิตวารสารทางการทหารส่วนใหญ่ คือ การขาดแคลนผู้เขียนบทความ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับบรรณาธิการห้องสมุดทหารและห้องสมุดอื่น ๆ

รายชื่อวารสารและนามานุกรมแหล่งผลิตวารสารทางการทหารที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งรายละเอียดอื่น ๆ เกี่ยวกับประเภทของวารสาร วัตถุประสงค์ และกลุ่มผู้ใช้เป้าหมายของวารสาร บรรณาธิการห้องสมุดทหารและห้องสมุดอื่น ๆ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดหารวารสารทางการทหาร และในการให้บริการสารนิเทศได้ ดังนี้

1. ในด้านการจัดหารวารสาร

1.1 ห้องสมุดของแต่ละหน่วยงานหลัก เช่น ห้องสมุดของกองทัพบก ห้องสมุดของกองทัพเรือ ห้องสมุดของกองทัพอากาศ ควรเป็นศูนย์กลางในการจัดหาและจัดเก็บวารสารที่หน่วยงานนั้น ๆ ผลิตให้ครบถ้วน

1.2 บรรณาธิการควรติดตามจัดหารวารสารทางการทหารที่มีเผยแพร่ให้ครบถ้วน เพื่อให้วารสารทางการทหารในห้องสมุดมีความสมบูรณ์และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ใช้โดยเฉพาะ

วารสารที่เผยแพร่โดยการแจกเป็นอนิพนธ์นิตยสาร เพราะเป็นการประหยัดงบประมาณในการจัดหาของห้องสมุดได้ส่วนหนึ่ง

2. ในด้านการให้บริการสารนิเทศ

2.1 บรรณารักษ์สามารถใช้รายชื่อวารสารทางการทหาร และผลการวิจัยเป็นแนวทางในการให้บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า แก่ผู้ใช้ที่ต้องการใช้วารสารทางการทหารเพื่อให้ผู้ใช้เข้าถึงวารสารได้หลากหลาย และตรงกับความต้องการ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า

2.2 ห้องสมุดทางการทหาร ควรร่วมมือกันจัดทำบรรณานุกรมวารสารทางการทหารที่ครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อประโยชน์ของบรรณารักษ์ และของผู้ใช้ในการจัดหาและเข้าถึงวารสารในสาขานี้

2.3 ควรมีการจัดทำดัชนีวารสารทางการทหาร เพื่อการเข้าถึงบทความในวารสารทางการทหาร ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานผู้ผลิตวารสารทางการทหาร

1. การกำหนดองค์กรและผู้รับผิดชอบในการผลิต

1.1 ควรจัดแบ่งองค์กรที่รับผิดชอบในการผลิตให้ชัดเจน และเหมาะสม โดยพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ประเภทของวารสาร จำนวนการผลิต กำหนดออก จำนวนบุคลากร การเผยแพร่ เป็นต้น สำหรับวารสารขนาดใหญ่ ควรจำแนกองค์กรในการผลิตออกเป็นหลายฝ่าย เพื่อกองบรรณาธิการจะได้ทำหน้าที่รับผิดชอบด้านเนื้อหาได้เต็มที่ และเน้นเนื้อหาวิชาการได้มากขึ้น เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ในการผลิตวารสารได้ดียิ่งขึ้น

1.2 บุคลากรที่รับผิดชอบในการผลิตวารสารควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการผลิตวารสารและมีเวลาในการทำงานเต็มที่ โดยเฉพาะบรรณาธิการ ไม่ควรแต่งตั้งโดยตำแหน่ง เนื่องจากบรรณาธิการควรมีเวลารับผิดชอบในการผลิตวารสารเต็มที่ เพื่อกำหนดนโยบายหรือดำเนินการผลิตวารสารให้มีคุณภาพ และออกได้ตรงตามกำหนด

นอกจากนั้น ถ้าเป็นไปได้ ผู้รับผิดชอบในการผลิตวารสาร ควรได้รับการลดภาระงานด้านอื่นลง ในขณะที่ปฏิบัติงานดังกล่าว

2. การจัดหาบทความต้นฉบับ

2.1 ควรขอรับการสนับสนุนจากผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการในแขนงต่าง ๆ ส่งบทความมาตีพิมพ์ในวารสาร

2.2 ควรหาบทความจากผู้เขียนที่หลากหลายจะได้เสนอบทความได้หลายแง่มุม

2.3 ควรสนับสนุนให้มีการเขียนบทความเพิ่มมากขึ้นในเนื้อหาวิชาที่ยังมีการผลิตน้อย และเนื้อหานั้นมีความสำคัญ เช่น เนื้อหาด้านการกำลังพล การข่าว การพัฒนาประเทศ และความมั่นคงแห่งชาติ เป็นต้น

3. การคัดเลือกบทความ

3.1 ควรคัดเลือกบทความให้ตรงกับนโยบาย หรือวัตถุประสงค์ของการผลิตวารสาร

3.2 ควรมีคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือนักวิชาการในหลาย ๆ สาขาช่วยกันคัดเลือกบทความ ไม่ควรให้บุคคลเพียงคนเดียว เป็นผู้คัดเลือก

3.3 บทความที่ดีพิมพ์ในวารสารทางการทหาร ควรมีเนื้อหาสาระทางการทหารอย่างน้อยครึ่งหนึ่งของเนื้อหาทั้งหมด ที่เสนอในวารสาร

4. การตรวจแก้ต้นฉบับ

4.1 ควรมีผู้ที่มีความรู้ และประสบการณ์ในสาขาวิชานั้น ๆ เป็นผู้ตรวจแก้โดยเฉพาะ เพื่อความถูกต้องในด้านเนื้อหา การใช้ภาษา การสะกดการันต์ วรรคตอน เครื่องหมาย และไวยากรณ์

4.2 ควรจัดให้มีคณะกรรมการตรวจแก้ต้นฉบับ มิใช่ให้บรรณาธิการ หรือบุคคลเพียงคนเดียวเป็นผู้ตรวจแก้ และควรตรวจแก้มากกว่า 1 ครั้ง

5. การจัดพิมพ์

5.1 ผู้ดำเนินการจัดพิมพ์ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์

5.2 ควรเลือกโรงพิมพ์ที่มีประสิทธิภาพในการจัดพิมพ์

5.3 ควรใช้อุปกรณ์การพิมพ์ที่ทันสมัย

6. ควรมีการกำหนดแผนงานการผลิตวารสารในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้วารสารออกได้ตามกำหนดเวลา

7. ควรระงับวิธีการเผยแพร่วารสารไว้ที่หน้าปกใน หรือปกหลังของวารสารด้วย เนื่องจากวารสารทางการทหารส่วนใหญ่ไม่มีการจำหน่ายปลีกหรือวางขายตามแผงหนังสือ และหากมีการเผยแพร่โดยการสมัครเป็นสมาชิก ควรระบุระเบียบการขอรับวารสาร และมีใบสมัครเป็นสมาชิกแทรกไว้ด้วย เพื่อผู้สนใจจะสามารถขอรับ หรือขอรับเป็นอภินันทนาการได้

ข้อจำกัดในการวิจัย

วารสารทางการทหารที่ห้องสมุดได้รับเป็นอภินิมิตนาการ ส่วนใหญ่ไม่ระบุไว้ในระเบียบวารสารของห้องสมุด ผู้วิจัยต้องสำรวจจากชั้นวารสารในห้องอ่านวารสาร และสอบถามจากบรรณารักษ์ จึงอาจทำให้ไม่ครอบคลุมวารสารทางการทหารได้ครบทุกชื่อ

แนวทางวิจัยในอนาคต

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการประเมินคุณค่าของวารสารทางการทหาร รวมทั้งผู้เขียนบทความวารสาร โดยเฉพาะวารสารชื่อที่มีการผลิตออกมาเป็นเวลานาน เช่น ยุทธโฆษนาวิทยาศาสตร์ เสนาศึกษา ทหารราบ หนังสือข่าวทหารอากาศ และทหารสื่อสาร เป็นต้น
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มผู้ใช้วารสารทางการทหาร
3. ควรศึกษาการผลิตวารสารสาขาอื่น ๆ ในประเทศไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย